

Република Србија
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Број: 01-3857/1
12.9.2018.
Јагодина

На основу члана 70. став 4. Статута, Факултет педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу обавештава јавност

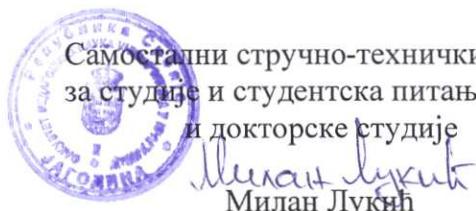
I. Ставља се на увид јавности завршни рад на мастер академским студијама, под називом *Упознавање деце предшколске узрасћа са манифанизмом и применом исцртаживачкој присутића*, кандидата Кристине Јанићијевић и *Извештај комисије за оцену и одбрану наведеној завршној ради* од 10.09.2018. године.

II. Извештај Комисије ставља се на увид јавности објављивањем на сајту Факултета. Завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије стављају се на увид јавности у библиотеци Факултета.

III. Рок објављивања: 8 дана.

IV. Примедбе и предлози на урађени завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије достављају се у предвиђеном року преко пословног секретара.

Достављено администратору и библиотеци, и истакнуто на огласној табли 12.09.2018. године.

Број 01-2986/1

10.9. 2018. год.
ЈАГОДИНА, м. Мијаиловића 14

ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
ЈАГОДИНА

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ, ЈАГОДИНА

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, бр. 01-2986/1, донетој на седници одржаној 27. јуна 2018. године, образована је Комисија за оцену и одбрану завршног рада на мастер академским студијама, под називом *Упознавање деце прешколској узраслија са манијеризмом и применом истраживачкој приступу*, кандидата Кристине Јанићијевић II - 4/2017- МС, у саставу:

Председник:

Проф. др Емина Копас-Вукашиновић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Педагогија, и

Чланови:

1. Др Биљана Стојановић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Педагогија
2. Др Ирена Голубовић-Илић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, за ужу научну област Методика наставе природе и друштва, ментор.

На основу процене мастер рада Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом *Упознавање деце прешколској узраслија са манијеризмом и применом истраживачкој приступу* написан је у обиму од 87 страница.

Након садржаја рада (2 странице) следи текст мастер рада, који је систематизован у следећа поглавља.

1. Уводна разматрања (2 странице)
2. Теоријски приступ истраживању (30 страница)
3. Методолошки приступ истраживању (4 странице)
4. Анализа и интерпретација резултата истраживања (14 странице)
5. Закључак (2 странице)
6. Литература (3 странице)
7. Прилози (22 страница)

У оквиру **уводних разматрања** кандидаткиња напомиње да је дете по својој природи радознато, жели да упозна свет који га окружује и „прати“ своју унутрашњу мотивацију која га подстиче да испитује, учи и сазнаје. Знања најбоље усваја кроз игру, она за дете има егзистенцијалну вредност, јер у игри развија своје психофизичке особине, умне и стваралачке способности, прилагођава се правилима живота у друштву.

Истраживачке игре природним феноменима блиске су деци. Оне их опуштају, смирују, подстичу на размишљање, развијају креативност и машту. Помоћу тих активности деца на непосредан начин уче истражујући свет природе.

Поред тога кандидаткиња у уводу напомиње о чему ће бити речи у мастер раду и укратко објашњава структуру рада.

Теоријски приступ истраживању кандидаткиња започиње појмовним одређењем *истраживачкој приступу* који подразумева активно учешће деце у сазнавању и откривању појава, промена, последица, процеса у подстицајно организованој средини (која не мора нужно бити радна соба), при чему васпитачи, комбиновањем методе разговора, демонстрације и практичних радова, наводе децу да истражују, проверавају, испитују своје претпоставке и откривају нова знања, на узрасту примерен начин и помоћу одговарајућих средстава рада. Такође, објашњава шта подразумевају у због чега је важно организовати *самосналне истраживачке активности*. Оне би, како би деци биле интересантне, требало да имају облик игре, а њихово креирање и осмишљавање један је од задатака васпитача. Васпитач мора да пронађе начин да децу заинтригира, мотивише, објасни правила, али и да их опусти, подстакне и наведе да сами дођу до решења. Организовање истраживачких активности захтевније је и сложеније за васпитача (потребна је детаљнија припрема, одабир одговарајућих материјала, средстава, активан надзор ради бољег подстицаја), али знања стечена на тај начин много су смисленија, сврсисходнија, употребљивија и боље повезана. Да би знања деце била квалитетнија и трајнија потребно је да претходно доживе искуство у физичким појавама, процесима и објектима, а то им управо истраживачки приступ омогућава. Активности у којима доминирају тешкоће, препеке и проблеми, чине учење занимљивим, креативним, код деце изазивају радозналост и тензију (у смислу напетости да што пре дођу до решења и тежње да проблем реше), осамосталују их у мишљењу и развијају стваралачке способности.

У поглављу *Значај истраживачкој приступу у областима Упознавања околине* истакнуто је да би потребу деце да истражују, откривају, манипулишу предметима из свог окружења, поред радне собе и других просторија у вртићу, најбоље било задовољити у природном окружењу (у парковима, шуми, поред језера, реке, у музејима, галеријама, књижарама, поштама, банкама, односно на свим местима где дете може нешто истраживати). При том би, истраживачке активности требало да карактеришу задаци који су актуелни, интересантни, провокативни и атрактивни, а обзиром да деца кроз игру најбоље уче, требало би организовати игре са природним материјалима, водом, глином, тестом, пластелином, рециклажним материјалима, амбалажним елементима, са деловима разних апата и др. Разнородни и комплексни садржаји које деца на предшколском узрасту могу истраживати, испитивати, долазити до одређених закључака углавном су из области Упознавања околине, тако да је истраживачки приступ најпогоднији за извођење активности управо из ове области. Истраживачке активности подстичу развој хипотетично - дедуктивног, дивергентног и формално - логичко мишљења деце, омогућавају посматрање, манипулативну различитим материјалима и предметима, извођење огледа, што код деце изазива веће интересовање, радозналост и мотивацију. Активности би требало организовати тако да ангажују различите аспекте личности детета, поштовати индивидуалне разлике деце, омогућити интеракцију и комуникацију међу децом, како би усвојена знања била последица њиховог властитог опажања, деловања и откривања. Кандидаткиња детаљно наводи због чега је примена истраживачког приступа значајна, где

поред осталог, истиче задовољство деце због успешно оствареног задатка, открића нечег (за њих) до тада непознатог, осећаја личне вредности, самопоштовања, самопоуздања, сигурности, самоиницијативе, одговорности, истрајности, упорности и других пожељних особина личности.

Поглавље наставља потпоглављем које је насловљено *Улоје и задаци васпитача у истраживачком приступу*. Имајући у виду да се знања, посебно у области Упознавања околине, не могу стећи „преношењем“, јер ће бити површна, без разумевања и краткотрајна, савремени васпитач је у обавези да детету омогући да их само конструише на основу података и аргумента добијених посматрањем, манипулацијом или практичним радовима. То значи да је васпитач данас и организатор и креатор активности, планер и програмер когнитивних, афективних и психомоторних активности деце, истраживач и иноватор у пролажењу нових и ефикаснијих путева ка усвајању знања. Од њега се очекује да створи позитивну климу у групи да би деца слободно изражавала своје мишљење и идеје, да осмисли и обезбеди подстицајну средину у којој ће деца проналазити одговоре на своја питања, трагати за решењем проблема, испробавати своје претпоставке. За истраживачки приступ карактеристичан је партнерски однос васпитача и деце и партнерска комуникација током које васпитач пажљиво слуша децу и прати њихова интересовања и потребе.

У поглављу *Поједне методе и облици рада у истраживачком приступу* пажња је посвећена специфичностима примене методе демонстрације, проблемске и дијалошка методе приликом реализације истраживачких активности, а када је реч о облицима рада, истакнуто је да њихов избор и комбинација зависе од узраста деце, садржаја који се обрађују и карактеристика конкретне васпитне групе. Битно је да васпитач деци обезбеди богата, разноврсна, чулна искуства, да их усмерава на оно што је битно, подстиче на размишљање и извођење закључака.

У поглављу *Значај игре у истраживачком приступу* наглашено је да игра детета није само игра, већ специфичан начин учења предшколског детета, начин да истражује своје окружење и открива сопствене могућности. Прати је осећај напетости, радости, неизвесности који децу привлачи и, по Пијажеу, утиче на развој дететових интелектуалних функција. Играјући се, дете усваја нова знања о истраживаним појавама, чиме се остварују основни циљеви истраживачких активности. Кандидаткиња наглашава да су још Коменски, Руко и Фребел озбиљније указали на децију игру као природну и основну активност детета, а да је она убрзо прихваћена као активност којом се остварују укупни потенцијали детета. Дете само осмишљава игру која је под његовом контролом, па на тај начин истражује, измишља и проналази начине да кроз забаву, односно игру учи, јер се у њој осећа сигурно. Искуство које стекне у игри помаже му да га претвори у знање. За истраживачки приступ игра је веома значајна, јер кроз игровне активности дете учи, а да тога није свесно. Оно изводи огледе, истражује, доноси закључке, развија своје мишљење, а није му нимало досадно.

Следеће потпоглавље носи назив *Различији начини и међуносни реализације усмерених активности у областима Упознавања околине*. У њему кандидаткиња наглашава да у предшколским установама не постоји строго утврђен распоред унапред прописаних садржаја и активности, тако да је неопходно да постоји корелација међу свим васпитно-образовним областима. При том је важно обезбедити деци стицање непосредног искуства излажењем ван „зидова установе“, односно вртића, омогућити им слободу кретања и акције како би откривали, истраживали, упознавали себе, своје окружење и постепено се

прилагођавали природној и друштвеној средини чији су саставни део. У наставку су наведени конкретни примери реализације активности према Моделу А и Моделу Б из *Општих основа предшколске програме*, 2006., али и активности истраживачког карактера које су постојале и у „старој“ верзији *Модела основа програма вишишко-образовног рада са предшколском децом* Емила Каменова из 1997. године.

Полазећи од *Општих основа предшколске програме* (2006) кандидаткиња у поглављу *Садржаји појединачне истраживачке активности* детаљно наводи садржаје који се односе на живу и неживу материју, разликовање живог од неживог, биљни и животињски свет, о човеку као припаднику живог света који се на предшколском узрасту могу откривати посматрањем и експериментисањем. Закључком да у оквиру предшколског програма постоје садржаји који се могу реализовати применом истраживачког приступа, прилагођених узрасту деце, занимљивих и значајних за њихов даљи развој и полазак у школу, кандидаткиња навођењем магнетизма као „феномена“ који је посебно интересантан деци најављује последње потпоглавље у оквиру теоријског приступа истраживању - *Садржаји о магнетизму које усвајају деца предшколске узрасћи*. Полазећи од легенде о настанку, односно открићу магнета, прецизно објашњава појмове магнет, магнетизам, магнетни полови, магнетна сила и магнетно поље. Адекватним избором средстава, демонстрацијом једноставних огледа, омогућавањем деци да манипулишу магнетима, испитују њихово својство привлачења других предмета или дејство кроз одређене материјале, кандидаткиња истиче да васпитач може организовати усвајање елементарних знања о магнетизму на начин који је деци интересантан и забаван, а које ће дуго памтити. Деца предшколског узраста се у свет магнетизма постепено уводе, путем огледа које припремају васпитачи, а који би требало да заинтригирају дете да оно самостално почне да отрива и истражује ову појаву.

Саставни део овог поглавља су *Примери огледа о магнетизму* у коме су детаљно објашњени једноставни, занимљиви и узрасту прилагођени огледи. Наведене примере 13 огледа, у истом или изменjenom облику, применом истраживачког приступа, васпитачи могу демонстрирати деци, извести их уз дечију помоћ или их задати деци како би самостално усвојили неки од наведених садржаја о магнетима.

Методолошки приступ истраживању обухвата проблем истраживања одређен питањем Да ли начин реализације садржаја о магнетизму утиче на постигнућа деце предшколског узраста? и *предмет* истраживања који се односи на *последицу* деце *предшколске узрасћи* који су *садржаје о магнетизму усвајала различитим начинима реализације усмерених активности*. Циљ истраживања био је да се утврде разлике, у зависностима огледа о *начина реализације усмерених активности*, у *последицима* деце *предшколске узрасћи* када су у *последицу* *садржаји о магнетизму*, односно утицај различитих начина реализације усмерених активности о магнетизму на последицу деце.

Из овако постављеног циља истраживања произашли су следећи задаци: 1) утврдити разлике у погледу постигнућа деце предшколског узраста код којих је током усмерених активности о магнетизму доминирала примена истраживачког приступа и деце која су исте садржаје усвајала на устаљен, уобичајен, дотадашњи начин реализације усмерених активности; 2) Упоредити постигнућа деце предшколског узраста која су садржаје о магнетизму усвајала применом истраживачких активности и деце која су садржаје усвајала на устаљен, уобичајен, дотадашњи начин реализације усмерених активности.

Следи прецизно детерминисана *ојештла хијошеза* да постоје разлике постигнућима деце предшколског узраста о магнетизму у зависности од начина реализације усмерених активности, у корист деце која су наведене садржаје усвајала применом истраживачких активности. Полазећи од опште хипотезе, а у односу на постављене задатке истраживања, утврђене су и *йосебне хијошезе*.

Истраживање је обављено током априла и маја 2018. године у ПУ „Нада Наумовић“, вртић „Црвенака“ у Крагујевцу и подразумевало је две фазе: 1) реализацију пет усмерених активности из области Упознавања околине на тему „Магнетизам“ и 2) интервју са децом обе васпитне групе у којима су усмерене активности реализоване, али на различите начине. Током истраживања коришћене су дескриптивна метода, метода моделовања (модела–припрема за реализацији усмерених активности применом истраживачког приступа) и техника интервјуисања. Разговори (интервјуи) са децом су, због прецизности у обради и анализи података, уз пристанак родитеља, васпитача и управе вртића, снимљени диктафоном.

Анализу и интерпретацију резултата истраживања кандидаткиња је представила у последњем делу рада на тај начин што их је, према утврђеним задацима истраживања, систематизовала у два засебна поглавља: 1) Разлике у постигнућима деце предшколског узраста у односу на начин реализације усмерених активности; 2) Утицај истраживачких активности на постигнућа деце предшколског узраста. Поређење дечијих постигнућа обављено је са два аспекта: а) начина формулатије одговора на питања током интервјуа и б) броја тачних одговора на питања (по детету и на нивоу групе). Са аспекта начина формулатије одговора кандидаткиња детаљно и конкретно наводи примере појединачних одговора деце из обе васпитне групе на свих 10 питања током интервјуа. Број тачних одговора у обе групе представљен је, због боље прегледности, табеларно, а на основу података потврђена је прва помоћна хипотеза да *йосиће разлике у љосићићима* деце предшколског узраста код којих је током усмерених активности о магнетизму доминирала примена истраживачког приступа и деце која су исте садржаје усвајала на усталјен, уобичајен, дотадашњи начин реализације усмерених активности. Упоредном анализом постигнућа деце која су садржаје о магнетизму усвајала извођењем огледа, решавањем проблемских ситуација, откривањем и истраживањем и деце која су исте садржаје усвајала на дотадашњи начин (васпитачи су само добили називе јединице активности које би требало да обраде у наредних 5 дана), утврђено је да разлике у постигнућима постоје и да су већа када се током усмерених активности користи истраживачки приступ. Анализу и интерпретацију резултата истраживања кандидаткиња завршава констатацијом да су постигнућа деце условљена начином реализације усмерених активности.

У поглављу **Закључак** истакнуто је да би боравак деце у вртићу требало да им омогући да своју природну потребу за истраживањем и откривањем задовоље, јер деца уче из свега и на основу свега што раде – угледајући се на друге, на понашање других према њима, уче из онога што виде, што чују, пробају и доживе. Прилику да експериментишу, да откривају узрочно-последичне везе и односе, да манипулишу предметима и да доносе сопствене закључке деци омогућавају истраживачке активности. Истраживачки приступ уводи значајне промене у васпитно-образовни рад са децом погледу квалитета, али и дечијих постигнућа, што су, када је реч о садржајима о магнетизму, потврдили резултати истраживања. Из тог разлога би такав начин рада требало да буде заступљен у свим вртићима, током усмерених активности и из других области васпитно-образовног рада,

како не би био само место за чување и играње деце, већ место за стицање квалитетних и вредних знања, која ће им користити у наступајућем периоду живота.

Посебан, практичан значај у раду имају прилози - модели припрема које је кандидаткиња користила у раду са децом Е-групе. Суштину сваког модела представља примена истраживачког приступа, тако да коришћењем тих или припрема сачињених по узору на наведене примере, може допринети осавремењавању и квалитетнијој организацији рада васпитача са децом у предшколским установама.

Закључак и предлог

Истраживачки приступ постаје један од значајнијих предуслова успешне и квалитетне реализације васпитно-образовног рада у вртићима. Знања до којих деца долазе проверавањем, експериментисањем и откривањем, сама или са својим вршњацима, много су вреднија у односу на знања и постигнућа деце која исте садржаје усвајају на друге начине. Због тога је начин реализације усмерених активности јако важан, што је показало и ово истраживање. Имајући у виду да је кандидаткиња у свом раду навела опште карактеристике истраживачког приступа, издвојила садржаје о магнетизму који се могу реализовати на предшколском узрасту, издвојила огледе и сачинила моделе припрема за реализацију усмерених активности на тему *Майнейшизам*, овај мастер рад представља оригиналан и значајан допринос даљем развоју Методике упознавања околине.

Комисија, у складу са наведеним, предлаже Наставно-научном већу да усвоји поднети извештај и одобри јавну одбрану завршног мастер рада на тему *Упознавање деце предшколског узраса са майнейшизмом применом истраживачкој приступа*, кандидата **Кристине Јанићијевић**.

Комисија:

Проф. др Емина Копас-Вукашиновић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Педагођија*, председник

др Биљана Стојановић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Педагођија*, члан

др Ирена Голубовић-Илић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Методика наставе природе и друштва, ментор